

BACKGROUND REPORT

PRAGUE PRAŽSKÝ
STUDENT STUDENTSKÝ
SUMMIT

ECOSOC

**Odstraňování následků
humanitárních krizí**

1. Úvod

Za posledních několik let vzrostl počet přírodních katastrof ve světě a zvýšil se počet ozbrojených konfliktů. V roce 2010 bylo napočítáno 373 přírodních katastrof jako zemětřesení, povodně, silný vítr, sopečná činnost a sucha, které ovlivnily více jak 208 miliónů lidí a zapříčinily smrt 300 000 lidí. Ekonomické ztráty se odhadovaly na 110 miliard amerických dolarů. V současné době je více než 80 států ohroženo násilím a z toho 22 zemí je zmítáno ozbrojenými konflikty.¹

Humanitární krize jsou v době, kdy světová populace překročila hranici 7 miliard obyvatel, palčivým problémem. Ten je potřeba řešit na mezinárodní úrovni, avšak nejen v rámci Organizace spojených národů (OSN). Odstraňování následků těchto krizí však nestačí. Důležitá je snaha katastrofám předcházet, a proto je nutné se zaměřit i na preventivní opatření, jež mohou výrazně zmírnit dopady humanitárních krizí na obyvatelstvo. Hospodářská a sociální rada OSN se tímto problémem aktivně zabývá. Každý rok pořádá konferenci zabývající se humanitárními záležitostmi, která poskytuje důležité fórum pro přehled humanitárních aktivit OSN a jejich koordinaci. V tomto dokumentu se proto zaměříme na hlavní úskalí humanitárních krizí, na hlavní aktéry, kteří se humanitárními otázkami zabývají, a nastíníme možná řešení, která s odstraňováním následků krizí a prevencí katastrof souvisí.

2. Humanitární krize

2.1. Definice

Humanitární krize je katastrofa, či série katastrof, zaviněná přírodními nebo lidskými faktory, která představuje kritickou hrozbu pro zdraví a bezpečí dalších lidí. S humanitární krizí spojujeme také další pojmy, jako je humanitární pomoc (poskytovaná v krizové situaci, poté ji nahrazuje rekonstrukční a rozvojová pomoc) a humanitární ochrana (má zabránit nejhorším dopadům války).²

2.2. Přírodní katastrofy

„Přírodní katastrofa je rychlým přírodním procesem mimořádných rozměrů, který je způsoben účinkem gravitace, zemské rotace nebo rozdílů teplot. Katastrofy postihují pevnou zemi, vodstvo i atmosféru. Katastrofy mohou nastat:

1. rychlým pohybem hmot (zemětřesení, svahové procesy);
2. uvolněním hlubinné zemské energie a jejím převedením na povrch (sopečná činnost, zemětřesení);

¹ UNDP [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. Crisis Prevention & Recovery. Dostupné na: www.beta.undp.org/undp/en/home/ourwork/crisispreventionandrecovery/overview.html.

² PAZDERKA, Josef. *www.varianty.cz* [online]. 2008 [cit. 2011-08-01]. EVROPSKÁ UNIE A HUMANITÁRNÍ POMOC. Dostupné na: www.varianty.cz.

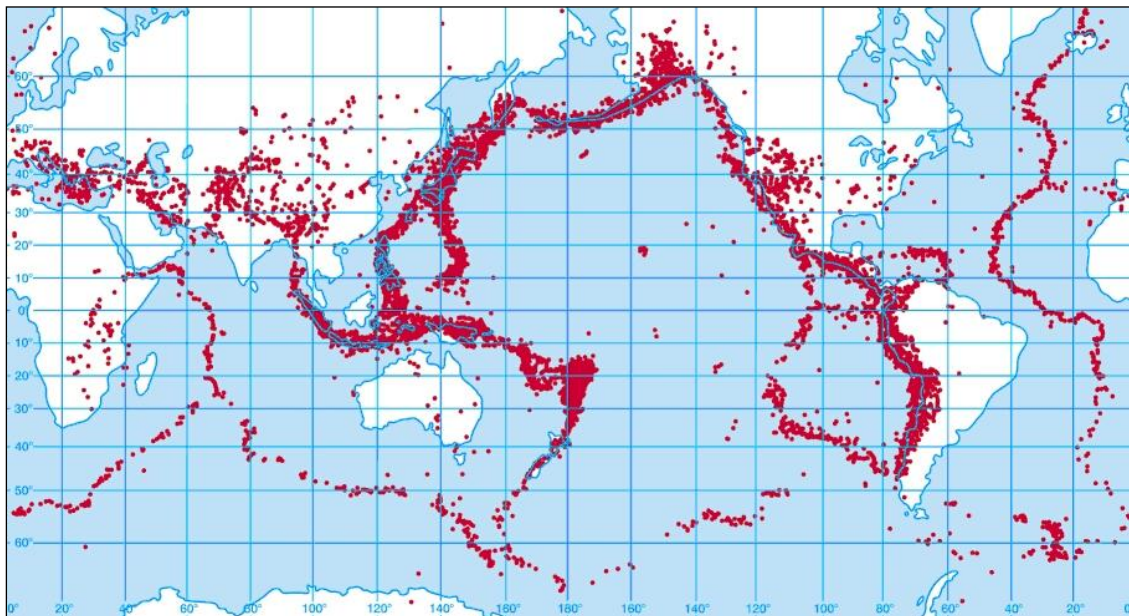
3. zvýšením vodní hladiny řek, jezer a moří (povodně, mořské zátohy, tsunami);
4. mimořádně silným větrem (orkány, tropické cyklóny).³

2.2.1. Zemětřesení

Jednou z nejničivějších přírodních katastrof je zemětřesení, které vzniká pohybem zemské kůry a posuny litosférických desek. V oblastech, kde procházejí zlomy litosférických desek, vznikají největší otřesy. Mezi hlavní oblasti výskytu zemětřesení patří západní pobřeží Ameriky, jihovýchodní Asie, Austrálie, Kavkaz, Turecko, Írán a Středomoří.

Zemětřesení za sebou často zanechává velký počet obětí, který se může vyšplhat až k tisícům. Podle údajů OSN je Írán nejvíce zkoušenou zemí, co se seizmické aktivity týče. Za posledních 10 let zde udeřilo větší zemětřesení devětkrát a způsobilo smrt tisíců obyvatel.

Hlavní oblasti výskytu zemětřesení

³ Z. Kukul (1983, 11), k dispozici na www.sci.muni.cz/~herber/terms.htm

2.2.2. Sopečná činnost

„Jako sopečná činnost (vulkanismus) se označují všechny povrchové projevy magmatické aktivity, jako například vlastní pronikání magmatu (horninová tavenina obsahující plyny a páry) na zemský povrch, kde se pak označuje jako láva, ale také různé exploze plynů a par. S vulkanickou činností jsou také spjaty výrony horkých par a plynů, prameny termálních vod a vulkanickou činností také často doprovázejí menší zemětřesení (způsobené pohybem magmatu).“⁴

V březnu a dubnu 2010 vybuchla sopka Eyjafjallajökull na Islandu. Stovky lidí musely opustit své domovy a přetrvávající oblak sopečného popela způsobil zastavení letecké dopravy. V roce 2011 nastala podobná situace po výbuchu sopky Grímsvötn.

2.2.3. Povodně

Povodně čili záplavy jsou způsobeny rozlitím vody mimo koryto řeky. Způsobují ztráty na lidských životech a škody na majetku.

V lednu 2011 zasáhly ničivé povodně Brazílii. Jsou považovány za nejhorší v historii země. O život přišlo více jak 700 lidí a 14 tisíc lidí je nyní bez domova zejména kvůli sesuvům půdy. Kvůli mohutným monzunům v červenci 2010 přišlo o život více jak 2000 lidí v Pákistánu a téměř jedna pětina území byla pod vodou.

2.2.4. Tsunami

Tsunami vzniká sérií po sobě jdoucích vln, které jsou způsobeny přemístěním velkého množství vody v oceánech. Tsunami je většinou vyvoláno tektonickými pohyby litosférických desek na dně oceánů, kde dochází k zemětřesení.⁵ Tsunami má za následek velké množství lidských obětí a velké škody na majetku. Nejničivější vlna tsunami zasáhla pobřeží jihovýchodní Asie v roce 2004.

2.2.5. Silný vítr

Mezi přírodní katastrofy spadající do této kategorie lze zahrnout bouře, orkány, tornáda a tropické cyklóny.

Orkán je velmi silný vítr, který dosahuje rychlosti větší jak 118 km/h. Tornádo je rotující vítr, který se nachází pod spodní základnou bouře. Má podobu chobotu či trychtýře. Tornáda se vyskytují po celém světě, ale nejčastější oblastí výskytu je americký středozápad. Tropická cyklóna má mnoho označení: hurikán, tajfun, cyklón nebo Willi-Willi. Projevuje se jako rotující oblast oblaků se silnými bouřemi. V srpnu 2011 zachvátil hurikán Irene území Haiti, Dominikánskou republiku, Bahamy a východní pobřeží USA.

⁴ GeoWeb [online]. 1999 [cit. 2011-08-01]. Sopečná činnost a sopky. Dostupné na: www.gweb.cz/clanky/clanek-60/.

⁵ Wikipedie [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Tsunami. Dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tsunami>

2.3. Lidský faktor

Mezi humanitární krize, které vznikají působením lidského faktoru, řadíme především ozbrojené konflikty a války.

2.3.1. Ozbrojené konflikty a války

Ozbrojený konflikt je stav organizovaného násilí, které probíhá mezi dvěma nebo více skupinami lidí.

Násilí je ve válce použito k prosazení ekonomických, politických, ideologických či náboženských cílů. Podle povahy a prostředků můžeme rozlišovat různé typy válek - totální válka, jaderná válka, partyzánská válka, ideologická válka, studená válka, chemická válka, biologická válka, světová válka či svatá válka. Na ochranu obětí války byly přijaty tzv. Ženevské konvence, které upravují podmínky a pravidla mezinárodního práva.

Otázka míru a bezpečnosti je jedna z hlavních priorit OSN. Za dobu její působnosti vznikl nemalý počet dokumentů a rezolucí zabývajících se tímto tématem, například VII. kapitola Charty OSN je věnována otázce míru a ozbrojeným konfliktům.

2.4. Ostatní faktory

Do této kategorie můžeme zařadit katastrofy, které jsou provázány se zdravotním stavem obyvatel postižených zemí, jako je hladomor, epidemie a pandemie.

2.4.1. Hladomor

Hladomorem je označován stav, kdy je velké procento populace oblasti nebo země tak podvyživeno, že umírá nejen na podvýživu, ale i na náchylnost k různým chorobám. Mezi příčiny hladomorů patří především přírodní katastrofy jako sucho či jiné živelní pohromy.

V létě 2011 začala sužovat vlna hladomoru Somálsko, Etiopii, Keňu a Džibuti. Jedná se o nejzávažnější potravinovou krizi za posledních deset let v tomto regionu. Nejvíce postiženou zemí je Somálsko, kde je více než 3,2 milionu lidí na pokraji vyhladovění.⁶ Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA) v této oblasti zajišťuje humanitární pomoc a koordinuje činnost humanitárních organizací. V Mogadišu je každý den rozdáváno teplé jídlo více než sto tisícům obyvatel, půl milionu obyvatel je poskytována pitná voda, osmdesát osm tisíc obyvatel bylo naočkováno vakcínou proti spalničkám a na jihu Somálska bylo otevřeno více jak 500 výživových center. Na humanitární pomoc bylo uvolněno více než 1,3 miliardy amerických dolarů. Tato

⁶ UNOCHA [online]. 2011 [cit. 2011-08-26]. Horn of Africa: The future of an entire generation hangs in the balance. Dostupné na: www.unocha.org/top-stories/all-stories/horn-africa-future-entire-generation-hangs-balance-0.

katastrofa ale stále ještě není zažehnána, a proto je potřeba získat více prostředků na humanitární pomoc.⁷

2.4.2. Epidemie a pandemie

Epidemií je označován stav, kdy se na určitém místě a v určitém čase vyskytuje větší množství stejného onemocnění. Pokud se epidemie vyskytuje na území zahrnující kontinent, pak se nazývá pandemií. Mezi pandemie v minulosti patřily mor, neštovice, cholera, dětská obrna či černý kašel. V současnosti se mezi epidemie řadí šíření viru HIV a viru H1N1, který způsobuje prasečí či ptačí chřipku.

3. Příklady humanitárních krizí

3.1. Zemětřesení na Haiti 2010

V úterý 12. ledna 2010 došlo k zemětřesení o síle 7 stupňů Richterovy stupnice s epicentrem vzdáleným asi 15 km od hlavního města Haiti – Port-au-Prince. Počet obětí se pohyboval mezi sto padesáti až tři sta tisíci. Milion obyvatel zůstal bez střechy nad hlavou a další dva miliony byly podle OSN závislé na potravinové pomoci minimálně po dobu jednoho roku. V říjnu 2010 zde navíc propukla epidemie cholery, která měla za následek více jak 4 800 obětí. V současnosti žije stále v důsledku zemětřesení 600 000 lidí v táborech.⁸

Hospodářská a sociální rada zřídila na Haiti v roce 1999 ad hoc poradní skupinu, která měla dohlížet na adekvátní a dobře koordinovanou mezinárodní spolupráci. Delegace přijela na Haiti 16. ledna a měla za úkol zhodnotit nastalou situaci a nastínit možné následky, kterým bude Haiti v budoucnu čelit.⁹

V červenci 2011 poradní skupina ohlásila zlepšení situace v zemi zpustošené zemětřesením. Haitská společnost je zmobilizovaná a můžeme pozorovat viditelný pokrok v rekonstrukčních pracích v Port-au-Prince a sousedních městech. Pomoc od mezinárodního společenství byla užitečná. Výzvou ale stále zůstává koordinace humanitární pomoci a velkým problémem je situace haitské vlády.¹⁰

⁷ UNOCHA [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. Statement to Press on Visit to Somalia and Kenya. Dostupné na: ochanet.unocha.org/p/Documents/USG%20HOA%20Noon%20Briefing%20on%20Horn%20of%20Africa%2017%20August%202011.pdf.

⁸ *Economic and Social Council* [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nation. Dostupné na: www.un.org/en/ecosoc/julyhls/pdf11/sg_report_on_strengthening_coordination_a-66-81_e-2011-117.pdf.

⁹ *Economic and Social Council* [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. Ad Hoc Advisory Group on Haiti. Dostupné na: www.un.org/en/ecosoc/adhocmech/haiti.shtml.

¹⁰ UN [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. Aid challenges and Government stalemate hinders aid to Haiti, UN report finds. Dostupné na: www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=39180&Cr=haiti&Cr1=.

3.2. Havárie Jaderné elektrárny Fukušima I.

Dne 11. března 2011 došlo k havárii jaderné elektrárny Fukušima I., když bylo Japonsko zasaženo zemětřesením a vlnou tsunami. Havárie je srovnatelná s havárií v Černobyli (obě byly na Mezinárodní stupnici jaderných událostí ohodnoceny nejvyšším stupněm 7).

Ihned po katastrofě navštívil Japonsko generální ředitel Mezinárodní agentury pro atomovou energii (IAEA)¹¹, aby vyjádřil solidaritu a plnou podporu mezinárodního společenství při řešení následků zemětřesení a tsunami. Byl vytvořen tým FACT (Fukushima Accident Coordination Team), který zajišťoval koordinaci a informovanost. Generální ředitel IAEA byl v úzkém kontaktu s generálním tajemníkem OSN Ban Ki-Moonem a zajišťoval efektivní spolupráci mezi jednotlivými mezinárodními organizacemi. IAEA do Japonska vyslalo mnoho monitorovacích týmů, které i nadále sledují situaci ve Fukušimě.

Jedním z následků této havárie bylo svolání mimořádné Ministerské konference IAEA o jaderné bezpečnosti v červnu 2011.¹² Po této události se také zostřily politické debaty o jaderné energetice po celém světě. Například v Německu tato katastrofa vedla k rozhodnutí o postupném uzavření 7 jaderných elektráren¹³.

3.3. Tsunami 2004

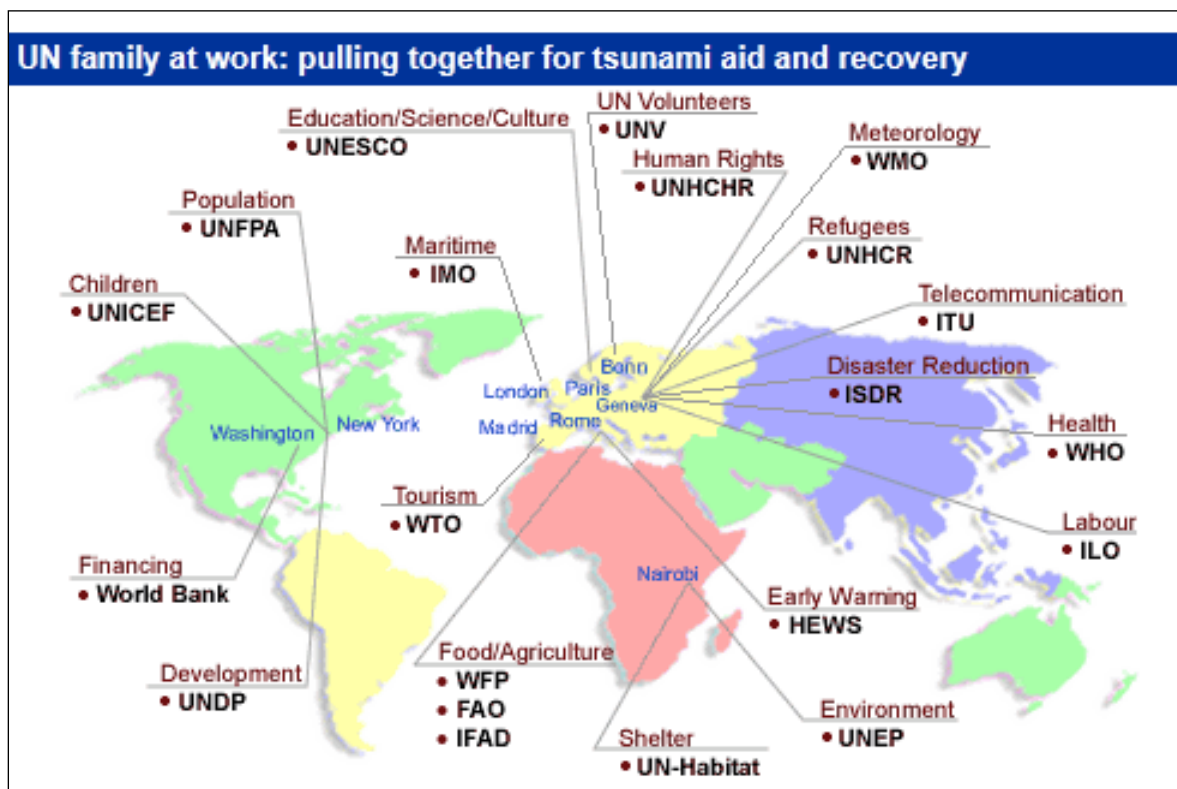
26. prosince 2004 zasáhla vlna tsunami pobřeží jihovýchodní Asie. V oblasti asi 160 km západně od ostrova Sumatra vzniklo zemětřesení o síle větší než 9,0 stupňů Richterovy stupnice v důsledku posunu Indo-australské a Pacifické litosférické desky. To vyvolalo až třicetimetrovou vlnu. O život přišlo více než 220 000 lidí.

Na pomoc obětem tsunami bylo darováno více než 14miliard amerických dolarů a zapojila se většina států světa. Do postižených oblastí zaslal Světový potravinový program (WFP) přes 10 000 tun jídla. Dětský fond OSN (UNICEF) poskytl oblečení, více než 30 000 pokrývek, čistou vodu a léky a Rozvojový program OSN (UNDP) zaslal každému z postižených států 100 000 amerických dolarů.

¹¹ International Atomic Energy Agency

¹² IAEA [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. IAEA Activities in Response to the Fukushima Accident. Dostupné na: <http://www.iaea.org/Publications/Documents/Board/2011/govinf2011-8.pdf>

¹³ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tsunami>

4. Následky humanitárních krizí

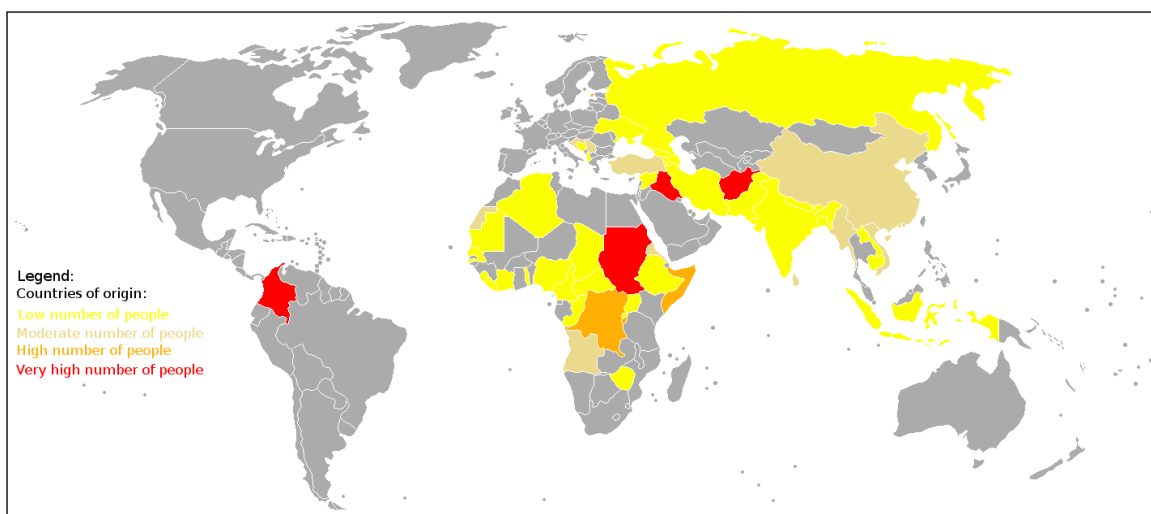
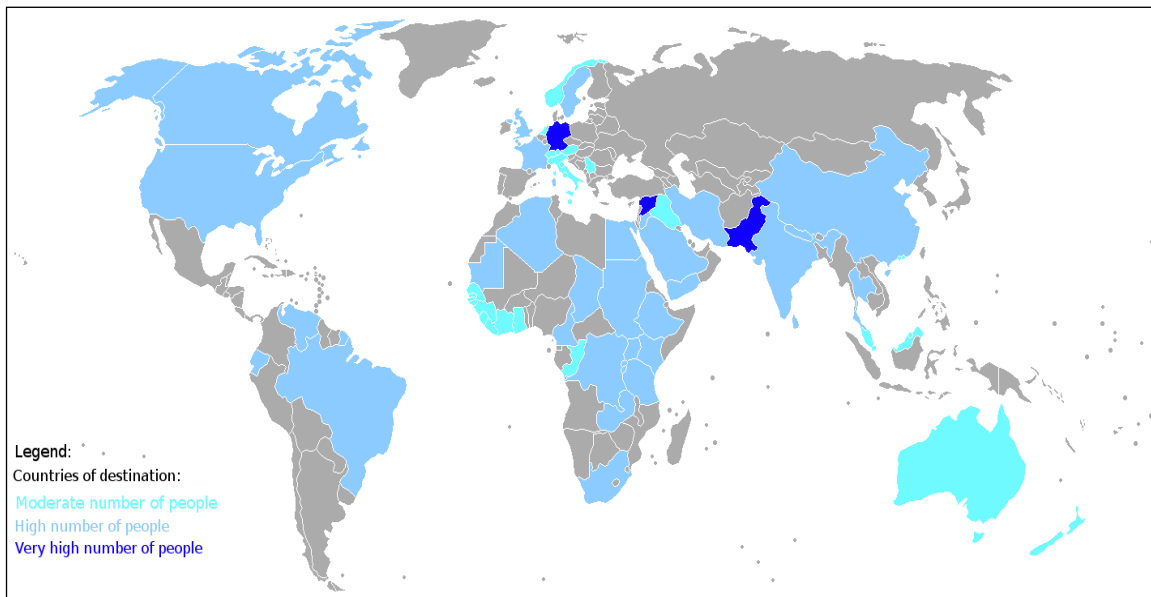
Nejčastějšími následky humanitárních krizí jsou ztráty lidských životů a škody na majetku. Následky jsou ve všech zemích stejné, ale dopady se liší a záleží na míře rozvinutosti dané země. Vždy záleží na mnoha faktorech – jaká je infrastruktura dané země, jak výkonné jsou orgány státní moci či jestli byla provedena preventivní opatření.

Mezi další neméně důležité následky můžeme tedy zařadit zásah do ekonomiky země, poškození infrastruktury, odliv investic a odliv cestovního ruchu. Následky ale nejsou jen ekonomického rázu. Mnoho obětí, které zažily humanitární krizi, může trpět psychickými traumaty.

ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ HUMANITÁRNÍCH KRIZÍ

V méně rozvinutých zemích se mezi následky katastrof započítává problém uprchlictví.

Mapa ukazuje země původu uprchlíků.

5. Odstraňování následků humanitárních krizí a jejich prevence

5.1. Humanitární pomoc

Humanitární pomoc má více forem, mezi hlavní patří ekonomická, lékařská či kynologická. Zahrnuje se zde pomoc států i humanitárních organizací.

5.1.1. Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA)¹⁴

Je součástí Sekretariátu OSN a je zodpovědný za koordinaci humanitárních pracovníků. Hlavní cíle jsou:

- Zmobilizovat a zkoordinovat efektivní humanitární akci ve spolupráci s národními a mezinárodními aktéry, aby se zabránilo lidskému utrpení a katastrofám.
- Obhajovat práva lidí.
- Navrhovat prevenci proti humanitárním krizím.
- Navrhovat udržitelná rozhodnutí.¹⁵

V čele Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí je Emergency Relief Coordinator (ERC). Od roku 2010 tuto pozici zastává Valerie Amos z Velké Británie. ERC může jmenovat v zemi, která byla zasažena přírodní katastrofou či ozbrojeným konfliktem, humanitárního koordinátora, aby zajistil efektivní a organizovanou spolupráci s vládou dané země. Humanitární koordinátor dále pracuje s mezinárodními organizacemi a nevládními organizacemi.

Mezi nejdůležitější funkce ERC patří vytváření a koordinace přístupů, jejichž cílem je, aby byly zajištěny všechny humanitární aspekty, včetně těch, které nespádají přímo do mandátu některé z existujících organizací OSN. Dále obhajování a upozorňování na humanitární otázky v politických orgánech, zejména v Radě bezpečnosti. Dalším z mnoha úkolů ERC je také dohlížet na chod Stálého meziresortního výboru (IASC).¹⁶

5.1.2. Stálý meziresortní výbor (IASC)¹⁷

IASC byl založen rezolucí Valného shromáždění OSN jako unikátní fórum pro koordinaci a rozhodování v otázkách humanitární pomoci mezi hlavními resorty OSN a humanitárními partnery mimo OSN. IASC rozhoduje v otázce rozdělení pravomocí

¹⁴ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

¹⁵ UNOCHA [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Who we are. Dostupné na: www.unocha.org/about-us/who-we-are.

¹⁶ UNOCHA [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. The Under-Secretary-General and Emergency Relief Coordinator. Dostupné na: www.unocha.org/about-us/headofOCHA.

¹⁷ The Inter-Agency Standing Committee

při zřizování koordinačních mechanismů, vysílání zjišťovacích misí, přípravy jednotných výzev k poskytnutí pomoci a získávání zdrojů.¹⁸

5.1.3. Odbor OSN pro mezinárodní strategii snižování následků katastrof (UN/ISDR)¹⁹

UN/ISDR se snaží o zvyšování povědomí o významu předcházení humanitárním katastrofám. Mezi hlavní cíle patří snižování rozsahu lidských, sociálních a ekonomických ztrát a škod na životním prostředí.²⁰

5.1.4. Central Emergency Response Fund (CERF)

CERF byl založen OSN, aby zajišťoval lepší a organizovanější pomoc obětem přírodních katastrof a ozbrojených konfliktů. CERF spolu s dalšími orgány OSN připravil humanitární reformu. Jejimi hlavními body jsou:

- *Přístup k sektorům* – odpovídající kapacita a předvídatelné řízení ve všech sektorech.
- *Humanitární koordinátoři* – efektivní koordinace a vedení v humanitárních krizích.
- *Partnerství* – silné partnerství mezi organizacemi OSN a ostatními organizacemi.
- *Předvídatelné humanitární financování* – adekvátní, včasné a flexibilní financování.²¹

5.1.5. Rozvojový program OSN (UNDP)²²

Rozvojový program OSN byl vytvořen v roce 1966 a odpovídá za řízení a koordinaci rozvojových projektů a poskytování technické pomoci. V současné době se snaží o naplnění Rozvojových cílů tisíciletí. Mezi další cíle UNDP patří předcházení krizí a obnova. V roce 2010 UNDP poskytl preventivní pomoc a pomoc pro obnovu po humanitární krizi 86 zemím světa. Stabilizoval místní komunity, podpořil krátkodobou zaměstnanost, znovuobnovil vlády a zákony v daných zemích a proklamoval rovnost pohlaví. UNDP podporuje státy, aby zvládly konflikty a hrozby přírodních katastrof.²³

¹⁸ IASC [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. About the IASC. Dostupné na: www.humanitarianinfo.org/iasc/pageloader.aspx?page=content-about-default.

¹⁹ United Nations International Strategy for Disaster Reduction

²⁰ ISDR [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Who we are. Dostupné na: www.unisdr.org/who-we-are.

²¹ CERF [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Humanitarian reform. Dostupné na: ochaonline.un.org/cerf/WhatistheCERF/CERFandHumanitarianReform/tabid/1828/language/en-US/Default.aspx.

²² United Nations Development Programme

²³ UNDP [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. Crisis Prevention & Recovery. Dostupné na: www.beta.undp.org/undp/en/home/ourwork/crisispreventionandrecovery/overview.html.

V roce 2009 UNDP vydal případovou studii *The Rule of Law in Fragile and Post-Conflict Situations*, zaměřuje se na 20 států, ve kterých probíhají, či již proběhly ozbrojené konflikty. UNDP zde popisuje 3 odlišné scénáře – prevence konfliktů, brzké zotavení v kontextu humanitární pomoci a zotavení se po konfliktu.

První scénář – prevence konfliktů. Pro prevenci konfliktů jsou zapotřebí tyto preventivní nástroje:

- Fungující soudy a alternativní prostředky pro řešení sporů mohou pojmenovat konflikty o zemi a zdroje ještě před tím, než povedou k ozbrojeným konfliktům.
- Rovné jednání před zákonem a rovný přístup ke spravedlnosti může pomoci snížit vnímání opomíjené diskriminace a snížit podněty k násilí.
- Včasná odškodnění křivd mohou zabránit snadno vznikajícímu napětí, zvláště pokud zahrnují sektářské konflikty.
- Efektivní instituce právních států mohou omezit nezákonný obchod s drogami a zbraněmi.

Druhý scénář - brzké zotavení v kontextu humanitární pomoci. Ozbrojené konflikty nahrazují právní stát silou a výrazně narušují či ničí schopnost společnosti zvládnout vnitřní konflikty. Zejména:

- Ústavní práva jsou často nahrazena výjimečnými zákony a civilními soudy nebo *ad hoc*²⁴ vojenskými soudy.
- Politické strany si navyknou řešit spory násilím spíše než prostřednictvím vyjednávání.
- Státní rozpočty vydávají nejvíce prostředků na vojenské operace na úkor základních potřeb.
- Kromě zhroucení formálních systémů jsou v komunitách, které prošly významnými útoky nebo vysídlením, ztraceny tradiční mechanismy pro řešení konfliktů. Například v Demokratické republice Kongo byli tradiční vůdcové vyloučeni ze svých sfér vlivu a ze sociálních skupin, které zastupovali. V důsledku toho byla společnost zbavena známých a fungujících mechanismů pro řešení sporů. To vedlo ke zvýšení počtu ozbrojených konfliktů a napětí ve společnosti. Když je zhroucen jak formální systém, tak i tradiční, roste počet sporů ve společnosti, které se nemohou řešit.
- Během ozbrojených konfliktů rapidně vzrůstá sexuální násilí na ženách.

²⁴ ad hoc - za určitým účelem

Třetí scénář - zotavení se po konfliktu. Pro obnovení míru, spravedlnosti a rozvoje je zejména důležitá obnova právního státu. Mezi hlavní priority rekonstrukce patří:

- Dlouhodobé závazky od mezinárodních partnerů.
- Přístup ke spravedlnosti a bezpečnosti na lokální úrovni.
- Komplexní budování institucí.
- Zvýšení bezpečnosti žen a přístupu k právní ochraně.
- Tradiční soudnictví k řešení válečných konfliktů.
- Posílení bezpečnosti a práva na podporu právního státu.²⁵

5.2. Finanční pomoc

Dalším typem pomoci, která je neméně důležitou, je pomoc finanční. Jedná se o pomoc ze strany finančních organizací.

5.2.1. Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)²⁶

OECD je mezivládní organizace založená roku 1961, která je složená z 34 ekonomicky rozvinutých států světa, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice a prosazuje liberalizaci mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů.²⁷

OECD důrazně rozlišuje prostředky vydané na prevenci přírodních katastrof a opatření uskutečněná po katastrofě. Z jejích výsledků vyplývá, že prevence je přibližně o polovinu levnější než následná opatření.

V roce 2006 proběhla v Bonnu konference o včasném varování před přírodními katastrofami. Tato konference byla zaměřena zejména na preventivní opatření a varovné systémy. Delegáti se shodli, že je potřeba věnovat větší část rozvojové pomoci na prevenci. Dle fakticky dostupných informací totiž jen 4 % celkové výše rozvojové pomoci jsou použity na prevenci proti katastrofám, jako je např. zemětřesení, bouře, povodně, sucha, sesuvy půdy či sopečná činnost. Zbylých 96% je vynakládáno zejména na obnovu. Je však nutné si uvědomit, že pokud bude více

²⁵ UNDP [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. The Rule of Law in Fragile and Post-Conflict Situations. Dostupné na:

siteresources.worldbank.org/EXTLICUS/Resources/5117771224016350914/5474500-1257528293370/HS_July_21_Paper_by_Jordan_Ryan_UNPD.pdf

²⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development

²⁷ Wikipedia [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. OECD. Dostupné na:

http://en.wikipedia.org/wiki/Organisation_for_Economic_Co-operation_and_Development

prostředků vynaloženo na prevenci katastrof, bude možné uchránit více životů i majetkových hodnot, a tak ušetřit prostředky vynakládané na obnovu postižených oblastí.²⁸

5.2.2. Světová banka (WB)²⁹

Světová banka není banka v pravém slova smyslu. Skládá se mimo jiné i ze dvou unikátních institucí, které se starají o finanční a technickou asistenci rozvíjejících se států. Jedná se o Mezinárodní banku pro obnovu a rozvoj (IBRD – International Bank for Reconstruction and Development), která pomáhá středně bohatým zemím v ekonomickém růstu, a Mezinárodní asociaci pro rozvoj (IDA – International Development Association), která zabezpečuje dostupnost finančních prostředků pro nejchudší země světa.³⁰ Světová banka také poskytuje velké množství statistických informací z různých oborů, které jsou velmi důležité nejen pro světovou ekonomiku.³¹

5.3. Hospodářská a sociální rada (ECOSOC)

Charta OSN zřizuje Hospodářskou a sociální radu (ECOSOC) jako hlavní orgán pro koordinaci hospodářské a sociální činnosti OSN a specializovaných přidružených organizací. Jedním z úkolů je posilování koordinace v asistenci humanitárních krizí. Každý rok je pořádána konference zabývající se humanitárními záležitostmi, která je důležitým fórem pro diskuzi o humanitárních aktivitách OSN a jejich koordinaci.³²

Mezi nástroje komunikace OSN s veřejností patří podle rezoluce 64/200 Valného shromáždění OSN z roku 2009 „*Mezinárodní den proti katastrofám*“, který si připomínáme 13. října každého roku³³. Právě zapojení veřejnosti patří mezi zásadní prvky úspěchu, kterého je možné na poli prevence katastrof dosáhnout, a informovanost o možnostech předcházení katastrofám je zejména v rozvojovém světě stále nedokonalá.

Pro zmírnění humanitárních krizí je v první fázi reakce zásadní spolupráce mezinárodních organizací s institucemi jako UNDAC³⁴ (The United Nations Disaster Assessment and Coordination), jejímiž členy je zatím jen 33 zemí světa, s ostatními výše zmíněnými orgány rodiny OSN a rovněž s dalšími hráči na poli prevence a odstraňování následků katastrof.

²⁸ OECD [online]. 2011 [cit. 2011-08-26]. OECD. Dostupné na: www.oecd.org.

²⁹ The World Bank

³⁰ WB [online]. 2011 [cit. 2011-08-26]. About us. Dostupné na: web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,pagePK:50004410~piPK:36602~theSitePK:29708,00.html.

³¹ econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/0,,menuPK:476823~pagePK:64165236~piPK:64165141~theSitePK:469372,00.html

³² *Economic and Social Council* [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Background information. Dostupné na: www.un.org/en/ecosoc/about/index.shtml.

³³ unisdr.org/files/resolutions/N0947383.pdf

³⁴ www.unocha.org/what-we-do/coordination-tools/undac/overview

Podle slov zástupkyně generálního tajemníka OSN, Asha-Rose Migiro, má ECOSOC „poskytovat pomoc tam, kde je to efektivní – na místech, která jsou zasažena chudobou, válkou a přírodními katastrofami“.³⁵ Dopady opatření Hospodářské a sociální rady mají podle ní globální rozměr a ECOSOC má být rovněž zodpovědný za dohled nad dodržováním závazků mezinárodních institucí a jednotlivých zemí v oblasti rozvojové agendy. V rámci svého hlavního zasedání³⁶ v roce 2010 delegáti ECOSOC intenzivně diskutovali o tématu krizové spolupráce (a to včetně vyčleněného panelového zasedání k této problematice) a během 35. plenárního zasedání byla 15. července 2010 přijata rezoluce 2010/1 s názvem „Posilování spolupráce v oblasti krizové humanitární asistence OSN“³⁷. Za povšimnutí stojí rovněž stejnojmenná rezoluce 2008/36³⁸.

6. Závěr

Otázka mezinárodní pomoci v době humanitárních krizí patří mezi priority činnosti celé OSN. Přestože je v současnosti možné díky stále kvalitnější infrastruktuře a dostupným finančním prostředkům mnohým krizím zabránit nebo jejich dopady alespoň zmírnit, vleklé politické diskuze a neexistence globálně funkčního mechanismu eliminace humanitárních katastrof stojí z principu intuitivním řešením v cestě. Reakce na tyto události je navíc v některých případech špatně organizovaná a postrádá stanovení priorit zásahu, jakkoliv je jisté, že se ani v dalších letech novým krizím nevyhneme. Všechny tyto překážky nyní stojí před mezinárodním společenstvím, které prostřednictvím OSN a její Hospodářské a sociální rady může nastínit konkrétní kroky, jak se s tímto palčivým problémem efektivně a zodpovědně vypořádat.

³⁵ www.un.org/News/Press/docs/2011/ecosoc6455.doc.htm

³⁶ Substantive Session 2010

³⁷ „Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nation“, dostupné na www.un.org/en/ecosoc/docs/2010/res%202010-1.pdf

³⁸ „Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nation“, dostupné na www.un.org/en/ecosoc/docs/2008/resolution%202008-36.pdf

7. Studijní zdroje

7.1. Doporučená četba

- **Zpráva o posílení koordinace humanitární pomoci OSN z konference Ekonomické a sociální rady 16.5.2011**
www.un.org/en/ecosoc/julyhls/pdf11/sg_report_on_strengthening_coordination_a-66-81_e-2011-117.pdf
- **Mezinárodní úmluva Červeného kříže o pomoci při katastrofách**
www.ifrc.org/Global/Publications/disasters/code-of-conduct/code-english.pdf
- **Evropská unie a humanitární pomoc**
www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_51.pdf
- **Nejnovější zprávy OSN o humanitárních krizích**
reliefweb.int/
- **Případová studie UNDP – The Rule of Law in Fragile and Post-Conflict Situations**
siteresources.worldbank.org/EXTLICUS/Resources/511777-1224016350914/5474500-1257528293370/HS_July_21_Paper_by_Jordan_Ryan_UNDP.pdf
- **Návod na odstraňování odpadu po katastrofách**
ochanet.unocha.org/p/Documents/DWMG.pdf

7.2. Oficiální stránky

- **Zprávy o přírodních katastrofách**
www.hewsworld.org/hp/
- **Zprávy a analýzy ze subsaharské Afriky, Středního Východu a Střední Asie**
www.irinnews.org/
- **Zprávy o přírodních katastrofách**
www.gdacs.org/
- **Humanitární informační centrum**
www.humanitarianinfo.org/
- **Oficiální stránka UNDP**
www.undp.org
- **Oficiální stránka WMO**
www.wmo.ch
- **Oficiální stránka IPCC**
www.ipcc.ch
- **Oficiální stránka OECD**
www.oecd.org
- **Oficiální stránka Světové banky**
www.worldbank.org
- **Data, analýzy a statistiky Světové banky**
econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/0,,menuPK:476823~pagePK:64165236~piPK:64165141~theSitePK:469372,00.html

8. Seznam použitých zdrojů

- **Počet humanitárních krizí v roce 2010**
UNDP [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. Crisis Prevention & Recovery. Dostupné na: www.beta.undp.org/undp/en/home/ourwork/crisispreventionandrecovery/overview.html.
- **Evropská unie a humanitární pomoc**
PAZDERKA, Josef. *www.varianty.cz* [online]. 2008 [cit. 2011-08-01]. EVROPSKÁ UNIE A HUMANITÁRNÍ POMOC. Dostupné na: www.varianty.cz.
- **Definice přírodních katastrof**
Z. Kukul (1983, 11), k dispozici na <http://www.sci.muni.cz/~herber/terms.htm>
- **Sopečná činnost**
GeoWeb [online]. 1999 [cit. 2011-08-01]. Sopečná činnost a sopky. Dostupné na: www.gweb.cz/clanky/clanek-60/.
- **Definice tsunami**
Wikipedie [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Tsunami. Dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Tsunami>

- **Potravinová krize v Somálsku**
UNOCHA [online]. 2011 [cit. 2011-08-26]. Horn of Africa: The future of an entire generation hangs in the balance. Dostupné na: <http://www.unocha.org/top-stories/all-stories/horn-africa-future-entire-generation-hangs-balance-0>.
- **Zpráva o situaci v Somálsku**
UNOCHA [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. Statement to Press on Visit to Somalia and Kenya. Dostupné z WWW: <http://ochaonline.un.org/somalia/MediaCentre/PressReleases/tabid/2739/language/en-US/Default.aspx>
- **Ad Hoc poradní skupina na Haiti**
Economic and Social Council [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. Ad Hoc Advisory Group on Haiti. Dostupné z WWW: www.un.org/en/ecosoc/adhocmech/haiti.shtml.
- **Zpráva z konference ECOSOCu**
Economic and Social Council [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Strengthening of the coordination of emergency humanitarian assistance of the United Nation. Dostupné na: www.un.org/en/ecosoc/julyhls/pdf11/sg_report_on_strengthening_coordination_a-66-81_e-2011-117.pdf.
- **Současná situace na Haiti**
UN [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. Aid challenges and Government stalemate hinders aid to Haiti, UN report finds. Dostupné na: [www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=39180&Cr=haiti&Cr1=.](http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=39180&Cr=haiti&Cr1=)
- **Aktivity IAEA po jaderné havárii ve Fukušimě I**
IAEA [online]. 2011 [cit. 2011-08-27]. IAEA Activities in Response to the Fukushima Accident. Dostupné na: <http://www.iaea.org/Publications/Documents/Board/2011/govinf2011-8.pdf>
- **Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí**
UNOCHA [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Who we are. Dostupné na: www.unocha.org/about-us/who-we-are.
- **Stálý meziresortní výbor**
IASC [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. About the IASC. Dostupné na: www.humanitarianinfo.org/iasc/pageloder.aspx?page=content-about-default.
- **Odbor OSN pro mezinárodní strategii snižování následků katastrof**

ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ HUMANITÁRNÍCH KRIZÍ

- ISDR* [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Who we are. Dostupné z WWW: www.unisdr.org/who-we-are.
- **Central Emergency Response Fund**
CERF [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Humanitarian reform. Dostupné na: ochaonline.un.org/cerf/WhatistheCERF/CERFandHumanitarianReform/tabid/1828/language/en-US/Default.aspx.
 - **Rozvojový program OSN**
UNDP [online]. 2011 [cit. 2011-08-25]. Crisis Prevention & Recovery. Dostupné na: www.beta.undp.org/undp/en/home/ourwork/crisispreventionandrecovery/overview.html.
 - **Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj**
OECD [online]. 2011 [cit. 2011-08-26]. OECD. Dostupné na: www.oecd.org.
 - **Světová banka**
WB [online]. 2011 [cit. 2011-08-26]. About us. Dostupné na: web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,pagePK:50004410~piPK:36602~theSitePK:29708,00.html.
 - **ECOSOC**
Economic and Social Council [online]. 2011 [cit. 2011-08-01]. Background information. Dostupné na: www.un.org/en/ecosoc/about/index.shtml.

Zpracovala: Martina Kotasová

Redakční úprava: Petra Pejchová, Votěch Fiala, Laura Havlová, Dominika Holečková, Filip Chráska, Tomáš Konečný, Jan Potucký, Thu Thuy Truong, Jan Zipser

Grafická úprava a tech. spolupráce: Zuzana Procházková

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO (ředitel JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, PhD.)

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2011

Model OSN

Asociace pro mezinárodní otázky,
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460,
e-mail: summit@amo.cz,
IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz«

»www.studentsummit.cz«

TOP PARTNEŘI

GENERÁLNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

MODEL NATO IS CO-SPONSORED BY
THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

HLAVNÍ PARTNER
MODELU EU

Zastoupení
Evropské komise
v České republice

PARTNER ZAHÁJENÍ

PARTNER JEDNÁNÍ

UNIVERZITNÍ
PARTNER

DODAVATELÉ SLUŽEB

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

RESPEKT

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

PARTNER CHRONICLE

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky